

Новік А.О – магістрантка I курсу, спеціальність: D3 Менеджмент (Менеджмент соціокультурної діяльності)

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка.

Науковий керівник – **Солдатенко О. І.**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри мистецьких дисциплін Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ КУЛЬТУРНО-ЕСТЕТИЧНОГО СУПРОВОДУ СПОРТИВНИХ ЗМАГАНЬ (НА ПРИКЛАДІ США)

Анотація

У статті розглянуто зарубіжний досвід організації культурно-естетичного супроводу спортивних змагань на прикладі Сполучених Штатів Америки. Проаналізовано роль культури у сучасному спортивному менеджменті, поєднання спорту, мистецтва та шоу як складової глобальної культурної індустрії, а також сучасні тенденції спортивного маркетингу: брендинг, візуальна ідентичність, музичні та арт-шоу. Особлива увага приділяється художньо-естетичним елементам заходів у США, таким як Super Bowl Halftime Show, NBA All-Star Game, Олімпійські ігри та US Open, а також порівнянню з українською практикою організації спортивних подій. Виокремлено проблеми та перспективи розвитку культурно-естетичного супроводу в Україні, зокрема інтеграцію музичних і танцювальних колективів, залучення студентів мистецьких закладів та використання сучасних мультимедійних технологій.

Ключові слова: культурно-естетичний супровід, спортивні змагання, спортивний менеджмент, шоу-бізнес, мистецтво, спортивний маркетинг, культурні технології, США, Україна.

FOREIGN EXPERIENCE IN ORGANIZING THE CULTURAL AND AESTHETIC SUPPORT OF SPORTS COMPETITIONS (ON THE EXAMPLE OF THE USA)

Annotation

The article examines the foreign experience of organizing cultural and aesthetic support for sports competitions using the example of the United States. It analyzes the role of culture in modern

sports management, the combination of sport, art, and show as part of the global cultural industry, as well as current trends in sports marketing: branding, visual identity, music and art shows. Special attention is given to the artistic and aesthetic elements of events in the USA, such as the Super Bowl Halftime Show, NBA All-Star Game, Olympic Games, and the US Open, as well as a comparison with Ukrainian practices in organizing sports events. Problems and prospects for the development of cultural and aesthetic support in Ukraine are highlighted, including the integration of music and dance ensembles, the involvement of students from art institutions, and the use of modern multimedia technologies.

Keywords: *cultural and aesthetic support, sports competitions, sports management, show business, art, sports marketing, cultural technologies, USA, Ukraine.*

У XXI столітті спортивні події перестали бути лише демонстрацією фізичних можливостей спортсменів і перетворилися на комплексні соціокультурні явища, які поєднують у собі елементи мистецтва, розваг, національної ідентичності та глобального медіапростору. Саме тому досвід країн, які досягли високого рівня організації культурно-естетичного супроводу спортивних заходів, зокрема США, є цінним для запозичення та адаптації у вітчизняну практику.

Актуальність теми зумовлена тим, що культурно-естетичний компонент сучасних спортивних подій визначає не лише рівень їхнього сприйняття публікою, а й впливає на формування іміджу країни, розвиток спортивного туризму, креативних індустрій та національного бренду в цілому. У Сполучених Штатах Америки спорт давно перетворився на елемент масової культури, а його організація супроводжується продуманими естетичними рішеннями, які формують у глядачів глибоке емоційне залучення. Американська модель поєднує високий рівень професіоналізму в спортивному менеджменті з креативними технологіями шоу-бізнесу, що дозволяє створювати цілісні видовищні події світового масштабу.

Під поняттям культурно-естетичного супроводу спортивних змагань розуміють комплекс мистецьких, організаційних і комунікаційних заходів, спрямованих на створення емоційної атмосфери, підсилення враження від спортивного дійства, формування його культурної цінності та забезпечення

цілісного сприйняття події як культурного феномена. Цей супровід охоплює широкий спектр елементів: від музичного та сценічного оформлення, дизайну простору й візуальної айдентики до залучення митців, хореографів, дизайнерів, масмедійних фахівців та режисерів-постановників. У результаті спортивне змагання перетворюється на синтез спорту, мистецтва і медіа, що створює потужний емоційний вплив на глядачів і забезпечує культурну сталість події.

У США культурно-естетичний супровід спортивних змагань має стратегічне значення і розглядається як невід'ємна складова спортивної індустрії. Зокрема, у межах організації національних і міжнародних турнірів, таких як Супербоул (Super Bowl), Олімпійські ігри або Національна баскетбольна асоціація (NBA), велику увагу приділяють мистецькому оформленню та культурній програмі. Відомо, що передматчеві шоу, виступи відомих музикантів, світлові інсталяції, піротехнічні ефекти та медіаекрани стають не просто частиною розваг, а концептуальним елементом створення цілісного культурного образу спортивного дійства. Такі заходи слугують інструментом залучення широкої аудиторії, формування спільних емоційних переживань та популяризації національних цінностей через призму сучасної культури [2].

Ключовою рисою американського досвіду є системність підходу до організації культурно-естетичного супроводу. Його реалізація здійснюється на перетині декількох галузей – спорту, культури, маркетингу та шоу-бізнесу. Залучаються спеціалізовані агентства з організації та технічного забезпечення заходів, які розробляють концепцію події, художній сценарій, сценографію, музичний супровід та дизайн фан-зон. Особлива увага приділяється символіці, візуальній комунікації та національним мотивам, які створюють відчуття культурної приналежності та патріотизму серед глядачів. Таким чином, культурно-естетичний супровід стає не лише декоративним елементом, а й інструментом формування соціальної єдності та національної ідентичності.

Американська модель також характеризується залученням спільнот і волонтерів, що створює атмосферу колективної участі. Мистецькі колективи,

студентські ансамблі, танцювальні трупи та представники місцевих культурних центрів активно долучаються до організації урочистих відкриттів, церемоній нагородження та шоу в перерві між таймами.

Метою розгляду цього досвіду є виявлення ефективних практик, які можуть бути адаптовані в українському контексті. Зокрема, для України актуальним є впровадження концепції комплексного культурно-естетичного супроводу спортивних подій, що поєднує традиційні елементи національної культури з сучасними художніми формами та технологіями. Використання американського досвіду дозволить розширити функціональне поле спортивних заходів, підвищити їхній культурний рівень, сприяти розвитку креативних індустрій і формуванню позитивного міжнародного іміджу України.

У сучасному спортивному менеджменті культура відіграє ключову роль, адже саме вона перетворює спортивне змагання на цілісний соціокультурний феномен. Культура забезпечує гармонійне поєднання фізичної активності, емоційного переживання та естетичної насолоди, формуючи особливу атмосферу, що впливає на сприйняття події глядачами. Сучасний спорт уже давно виходить за межі суто фізичної діяльності він стає елементом глобальної культурної індустрії, де поєднуються спорт, мистецтво й шоу. Таке інтегроване поєднання створює унікальний формат масового видовища, у якому спортивна подія стає платформою для культурного самовираження, креативності та міжнародної комунікації. У світовому спортивному маркетингу спостерігаються тенденції, що підкреслюють роль естетичних і культурних чинників. Основними напрямками є розвиток брендингу спортивних подій, створення впізнаваної візуальної ідентичності (логотипи, символіка, кольорова палітра, дизайн арени), а також використання музичних і художніх шоу як інструментів підсилення емоційного впливу. Мистецькі постановки, аудіовізуальні інсталяції, участь відомих артистів і дизайнерів, усе це стає частиною культурної стратегії, спрямованої на підвищення престижу події.

Культурно-естетичний супровід виконує важливі функції в організації спортивних заходів. По-перше, він сприяє формуванню позитивного іміджу

події, роблячи її впізнаваною, привабливою та престижною в очах міжнародної спільноти. По-друге, забезпечує залучення аудиторії та спонсорів, адже емоційно насичене й культурно осмислене дійство створює вищий рівень зацікавлення та комерційної привабливості. І, нарешті, по-третє, культурно-естетичний компонент забезпечує емоційний вплив на глядачів, формуючи почуття єдності, піднесення й гордості, перетворюючи спортивну подію на справжнє мистецьке свято. Таким чином, поєднання спорту, мистецтва та культури є необхідною умовою ефективного спортивного менеджменту у глобальному культурному просторі [5].

Система організації спортивно-культурних подій у Сполучених Штатах Америки ґрунтується на комплексному поєднанні державного, корпоративного та приватного секторів, що забезпечує високий рівень професіоналізму, фінансової стабільності та культурної насиченості таких заходів. Структура управління цією сферою характеризується тісною взаємодією між спортивними асоціаціями, бізнес-структурами, культурними агентствами та продакшн-центрами, що спеціалізуються на створенні видовищних подій. Фінансування спортивно-культурних заходів здійснюється за змішаною моделлю: державна підтримка поєднується з корпоративним спонсорством, благодійними фондами та приватними інвестиціями. Такий підхід дозволяє не лише забезпечити належну матеріальну базу, а й залучити креативні ресурси шоу-індустрії, що перетворює спортивну подію на масштабне культурне явище.

Важливою рисою американської моделі є активна співпраця спортивних організацій із культурними установами, режисерами, дизайнерами, музикантами та компаніями, які працюють у галузі сценічного мистецтва та постановки шоу. Саме ця інтеграція забезпечує високий рівень естетичного оформлення подій, створює неповторний стиль і сприяє підвищенню культурної значущості спорту в суспільстві. Кожен масштабний турнір або чемпіонат у США супроводжується концептуальним художнім сценарієм, який формує емоційно-символічний зміст події [3].

Серед найяскравіших прикладів культурно-естетичних форматів у США особливе місце займає Super Bowl Halftime Show – відомий у всьому світі приклад синтезу спорту, мистецтва та шоу. Це видовищне дійство об'єднує виступи найвідоміших світових зірок (Beyoncé, Rihanna, Shakira, The Weeknd тощо), масштабну сценографію, складні світлові та візуальні ефекти, а також використання телевізійних технологій, що створюють шоу світового рівня. Цей формат став еталоном культурної організації спортивних подій, адже поєднує комерційний успіх, художню концептуальність і потужний емоційний вплив на мільйони глядачів.

Іншим прикладом є NBA All-Star Game, який поєднує елементи спортивного змагання, концертного шоу та інтерактивної взаємодії з аудиторією. У цьому заході відображається прагнення американської культури до динамічності, креативності та розважальності. Участь відомих артистів, яскраве оформлення сцени, музичні номери, танцювальні постановки та ефекти віртуальної реальності створюють неповторну атмосферу, у якій спорт постає як форма культурного перформансу [1].

Особливої уваги заслуговують Олімпійські ігри, зокрема Лос-Анджелеські, які демонструють національну культурну концепцію через церемонії відкриття та закриття [4]. Ці події є прикладом того, як елементи мистецтва, музики, хореографії та технологій використовуються для втілення ідеї американської ідентичності, патріотизму й мультикультурності. Аналогічно, US Open (теніс) відзначається застосуванням інноваційного дизайну, інтерактивних арт-інсталяцій, музичних виступів і сучасних візуальних технологій, що формують простір елітарного спортивного та культурного заходу [6].

Художньо-естетичні елементи є невід'ємною складовою таких подій. Музичний супровід, живі виступи артистів, креативні костюми, національна символіка, хореографічні композиції та активна взаємодія з глядачами створюють відчуття спільної участі у святі. Особливу роль відіграють візуальні технології – відеопроєкції, комп'ютерна графіка, ефекти доповненої (AR) і

віртуальної (VR) реальності, які забезпечують враження повного занурення у подію. Водночас американські організатори приділяють увагу локальним ідентичностям — у програмах широко використовуються елементи народних традицій, патріотична символіка, музика та танці, що відображають культурну багатоманітність країни.

В Україні елементи культурно-естетичного супроводу спортивних заходів також застосовуються, зокрема під час проведення національних чемпіонатів, футбольних матчів, спортивно-культурних фестивалів та урочистих церемоній нагородження. Проте на відміну від зарубіжного досвіду, українська практика має низку специфічних проблем і обмежень.

Серед основних труднощів слід виділити обмежене фінансування, яке не дозволяє реалізовувати масштабні художні постановки та інтегрувати сучасні технології у спортивні події. Важливою проблемою є також нестача професійних арт-менеджерів у спортивній сфері, що ускладнює планування та координацію культурно-естетичного супроводу. Крім того, спостерігається недостатня взаємодія між культурними установами та спортивними організаціями, що обмежує потенціал креативних рішень і перешкоджає створенню високоякісних шоу-програм.

Водночас українська практика має значний потенціал для розвитку. Серед перспективних напрямів можна виділити інтеграцію музичних та танцювальних колективів у спортивні події, що дозволить підвищити емоційне залучення глядачів. Також ефективним є залучення студентів мистецьких навчальних закладів до створення шоу-програм, що сприятиме поєднанню освіти, культури та спорту. Важливою складовою модернізації є використання сучасних мультимедійних технологій – відеопроєкцій, світлових ефектів, інтерактивних інсталяцій, AR/VR-рішень, які дозволяють трансформувати спортивну подію у видовищне культурне дійство.

Отже, культурно-естетичний супровід спортивних заходів у США являє собою цілісну систему, що інтегрує спорт, шоу-бізнес та мистецтво, створює масштабні видовищні події з високим емоційним та культурним впливом на

глядачів. Основними принципами, які є корисними для адаптації в Україні, є: креативне продюсування і професійна режисура подій, що забезпечує високу художню концептуальність і ефектність шоу; міжсекторальна співпраця між спортивними організаціями, культурними установами, бізнесом та засобами масової інформації, що гарантує фінансову стабільність і комплексний підхід до організації заходів; інвестиції у візуальну, музичну та технологічну складові, включаючи сучасні мультимедійні платформи, світлові ефекти та інтерактивні технології, що формують унікальне видовищне середовище. В Україні потенціал культурно-естетичного супроводу спортивних подій є значним, однак він потребує системного розвитку, підвищення професійного рівня менеджменту та впровадження сучасних технологій. Досвід США демонструє, що спортивні заходи можуть бути не лише ареною змагань, а й справжнім святом культури, естетики та національної єдності, здатним формувати позитивний імідж подій і сприяти соціальному і культурному розвитку країни.

Список використаної літератури

1. Dumitrescu R., Aducovschi D. The influence of cultural activities on students engaged in mountain sports activities // Education Facing Contemporary World Issues / ed. by E. Soare, C. Langa. European Proceedings of Social and Behavioural Sciences. 2019. Vol. 67. P. 1580–1588. DOI: <https://doi.org/10.15405/epsbs.2019.08.03.193>
2. Ennis S. Sports marketing: a global approach to theory and practice. Cham : Palgrave Macmillan, 2020. 250 p.
3. Evans Z. C., Gee S., Eddy T. Building bridges: connecting sport marketing and critical social science research // Frontiers in Sports and Active Living. 2022. Vol. 4. Article 970445. DOI: <https://doi.org/10.3389/fspor.2022.970445>.
4. Llewellyn M. P., Gleaves J. The 1984 Los Angeles Olympic Games: assessing the 30-year legacy. London : Routledge, 2017. 238 p.
5. Rangkuti Y. A., Bangun A. K., Kurniawan R. et al. Cultural heritage and sports tourism: a systematic literature review of sustainable destination management practices // Frontiers in Sports and Active Living. 2025. Vol. 7. Article 1680229. DOI: <https://doi.org/10.3389/fspor.2025.1680229>
6. Zimányi R. et al. The justice of the Grand Slam tennis tournaments on the basis of draw, competition format system and final result: a case study of the US Open 2017 men's singles

tournament // Physical Culture and Sport. Studies and Research. 2019. Vol. 83, No. 1. P. 26–38. DOI: <https://doi.org/10.2478/pcssr-2019-0018>